

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, 2018. szeptember 4. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés előkészületének büntette miatt a vádlott ellen folyamatban lévő büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 10.Fk.376/2018/2. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott terhére megállapított cselekményt 2 rendbelinek minősíti.

A külön magatartási szabály előírására vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Az eljárás során felmerült 399.004,- (háromszázkilencvenkilencezer-négy) forint büntügyi költségből a vádlott 257.604,- (kétszázötvenhétezer-hatszáznégy) forintot köteles az államnak megfizetni, míg az ezen túlmenően felmerült 141.400,- (száznegyvenegyezer-négyszáz) forint büntügyi költséget az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy:
a vádlott 2018. március 14. napjától volt házi őrizetben;
a bűnjeleket a Rendőr-főkapitányság kezeli és 01000/513/2018. bü. számon bevételezte;
a számítógép azonosítója: -.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A vádlottat a Fővárosi Törvényszék 2018. április 6. napján kihirdetett 10.Fk.376/2018/2. számú ítéletével bűnösnek mondta ki emberölés előkészületének büntetében [Btk. 160. § (3) bekezdés].

Ezért őt 2 évre próbára bocsátotta.

Megállapította, hogy a fiatalkorú vádlott a próbaidő alatt pártfogó felügyelet alatt áll.

Külön magatartási szabályként írta elő, hogy a vádlott önismereti tréningen köteles részt venni.

Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelek sorsáról.

A vádlottat kötelezte az eljárás során felmerült büntügyi költség megfizetésére.

Az ítélettel szemben az ügyész a vádlott terhére, intézkedés helyett büntetésként felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében; a vádlott az irány megjelölése nélkül; a védő és a vádlott törvényes képviselője a vádlott felmentése érdekében jelentett be fellebbezést.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.415/2018/2. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta; a védelmi fellebbezéseket alaptalannak értékelte.

Rögzítette a teljes körű másodfokú felülbírálat szükségességét [2017. évi XC. törvény (Be.) 590. § (1) bekezdés].

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság betartotta a perrendi szabályokat, a tényállást megalapozottan állapította meg, e vonatkozású döntését kellően megindokolta; ezért a tényállás irányadó a felülbírálat során is. A megállapított tényállás alapján a törvényszék okszerűen következtetett a vádlott bűnösségére, a cselekmény minősítése törvényes és megfelel a követendő bírói gyakorlatnak is (BH2016. 294).

Véleménye szerint az elsőfokú bíróság hiánytalanul számba vette a joghátrány megválasztása szempontjából jelentőséggel bíró körülményeket, ugyanakkor az elkövetett bűncselekmény tárgyi súlyát nem kellő mértékben értékelte, amikor a büntetés kiszabását próbaidőre elhalasztotta. A büntetési céljának az eléréséhez végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés, az ehhez társuló pártfogó felügyelet és az előírt külön magatartási szabály együttes hatása szükséges.

Összegzően azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a vádlottal szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztést szabjon ki, mondja ki, hogy a fiatalkorú vádlott a felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt pártfogó felügyelet alatt áll, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén a szabadságvesztést fiatalkorúak fogházában kell végrehajtani, illetve hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén, tartamába a vádlott által a lakhely elhagyás tilalmát előíró bűnügyi felügyeletben töltött idő beszámít. Egyebekben az elsőfokú ítélet hagyja helyben.

A védő fellebbezését írásban megindokolta [Be. 584. § (6) bekezdés].

Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségének a megállapításakor.

E körben rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság döntésének jogi indokait egy olyan jogesetben írtakra alapította, amelynek tényállása a lényegét tekintve jelentősen eltér a jelen ügyben elbírált történésektől (BH2016. 294.). A jogi döntés alapjaként hivatkozott esetben ugyanis a terhelt a cselekmény elkövetésére történő vállalkozását tételesen kinyilvánította, ölési szándékának komolyságát "fogadalommal" igazolta.

Hangsúlyozta, hogy az emberölés előkészülete büntetnének a megállapításához elengedhetetlen a szándék komolysága, és felhívta a BH1975. 154., BH1990. 368. és BH2006. 40. szám alatt közzétett eseti döntésekben foglaltakat. Jelen ügyben a vádlott emberölési szándékának a komolysága nem állapítható meg, a vádlott kijelentései csak figyelemfelkeltésre irányultak, melyet több körülmény is igazol. A tényleges emberölési szándék hiányát bizonyítja a pszichológus szakértő véleményének az a megállapítása, amely szerint a vádlott hajlamos arra, hogy feltűnésből a valóságnak nem megfelelő eseményekről számoljon be; továbbá a vádlott kezelőorvosának az a véleménye, amely szerint a terhelt nem agresszív személyiség és nem volt olyan valós szándéka, hogy másban kárt tegyen. Ugyancsak az emberölési szándék hiányát igazolják a vádlott messenger üzeneteiben használt ikonok, írásjelek és szófordulatok. Az elektronikus üzenetekben az érzelem kifejezésére használt ikonokat meghonosító informatikus eredeti szándéka is az volt, hogy a vicces tartalmú közléseket „mosolygó fejjel” jelöljék, a vádlott pedig a tömeggyilkosságot emlegető mondata után négy „sírva-nevetős” ikont helyezett el. Hangsúlyozta, hogy az idézőjel használata a magyar nyelvben az "átvitt értelemben", illetve a "nem szó szerinti értelmezés" jelölésére szolgál, majd rámutatott, hogy a tömeggyilkossággal kapcsolatos beszélgetésben írt "közös terveket" a vádlott idézőjelbe tette. Végül idézte, hogy védeence egy másik üzenetében az iskolába történő löfegyver vitelével kapcsolatban feltételes nyelvtani módot használt.

Álláspontja szerint a vádlott cselekménye nem volt jogellenes. Ennek kapcsán foglalkozott a gondolatközlés szabadságával, amely olyan alapjog, amely minden közlés szabadságát magában foglalja „függetlenül annak módjától, értékétől, erkölcsi minőségétől és legtöbbször valóságtartamától”, hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla ezzel kapcsolatos következetes véleményére, melyet a BH2016. 294. és a BH2015. 322. szám alatt közzétett jogesetekben fejtett ki. Ezen

túlmenően a vádlott cselekvősége nem valósította meg az előkészület elkövetési magatartásainak az egyikét sem. Kiemelte a Fővárosi Ítéltábla Bf.117/2017/10. számú határozatának azt a megállapítását, hogy önmagában a gondolat külvilágban történő megjelenése nem valósíthatja meg a törvényben írt előkészületi magatartások egyikét sem, ahhoz további cselekvőség szükséges. Kifejtette, hogy a vád tárgyává tett cselekmény tényállásszerűsége szempontjából irreleváns annak környezetre gyakorolt hatása, vagyis jelen esetben az, hogy a vádlott kijelentései az osztálytársaiban félelmet keltettek. Hangsúlyozta azt a jogi álláspontot is, hogy az elkövetési magatartásnak komolynak, konkrétan és közvetlennek kell lennie.

A védő összegzően az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a vádlottnak az ellene emelt vád alól történő felmentését indítványozta.

A másodfokú nyilvános ülésen az ügyész a fellebbviteli főügyészség átiratában írtakat fenntartotta. A cselekmény nagy tárgyi súlyára hivatkozva hangsúlyozta a súlyosabb jogkövetkezmény alkalmazásának a szükségességét.

A másodfokú nyilvános ülésen a védő ugyancsak fenntartotta az írásbeli fellebbezésében írtakat. Ismételten kiemelte, hogy a bűnösség megállapításának feltétele a komoly, konkrét és közvetlen emberölésre irányuló szándék, amely a vádlott esetén hiányzik. A vádlott öngyilkossági szándéka sem volt komoly, azt, az iskolájában történt gyermek-öngyilkosság és kamasz életkorának sajátosságai is motiválták. Közléseinek komolytalanságát a használt ikonok egyértelmű és egységesen használt jelenteje igazolja.

A másodfokú nyilvános ülésen a vádlott személyi körülményeit érintően előadta, hogy a gyógyszeres terápiát orvosi előírásra már elhagyhatta, családjával kapcsolatát szorosra fűzte, szorgalmasan, jó eredménnyel tanul.

Felszólalásként hangsúlyozta, hogy nem gondolta, hogy magatartásával bűncselekményt követ el.

Utolsó szó jogán a védő által kifejtettekhez és annak indítványához csatlakozott.

A másodfokú nyilvános ülésen a törvényes képviselő a vádlott személyi körülményei tekintetében megerősítette, hogy a vádlott családhoz fűződő kapcsolata sokat javult; a vádlott magántanulóként, szorgalmasan és eredményesen végzi tanulmányait; viselkedése rendeződött, öngyilkossági gondolatai megszűntek.

A fellebbezések az alábbiak szerint nem alaposak.

A másodfokú bíróság a kétirányú fellebbezéssel sérelmezett elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírált [Be. 590. § (1) bekezdés].

A másodfokú bíróság vizsgálta, hogy az elsőfokú megtartott-e az eljárási szabályokat [Be. 590. § (2) bekezdés].

Ennek során az ítéltábla figyelemmel volt arra is, hogy az elsőfokú ítélet kihirdetése után, de még a másodfokú ügydöntő határozat kihirdetése előtt, 2018. július 1. napjától új büntetőeljárás törvény, a 2017. évi XC. törvény (Be.) lépett hatályba a korábban hatályban volt 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) helyett.

Az eljárási cselekmények törvényes voltát a foganatosítása idején hatályban lévő normák alapján kell elbírálni a Be. 870. § (1) bekezdése alapján (EBH2008. 1757.), ennek megfelelően az ítéltábla a törvényszék eljárásának törvényességét a korábbi Be. rendelkezései szerint vizsgálta.

A Be. rendelkezéseit - a törvényben meghatározott kivételekkel - a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell [Be. 868. §. (1) bekezdés] ezért a másodfokú bíróság

eljárásában a Be. rendelkezéseit alkalmazta.

A törvényszék az eljárási szabályokat teljeskörűen megtartotta.

Az elsőfokú bíróság eljárásában az általános eljárási szabályok mellett, a fiatalkorúak elleni, valamint a bíróság elé állítás speciális szabályai is maradéktalanul érvényesültek [korábbi Be. XXI. és XXIV. fejezet].

Az elsőfokú bíróság indokoltan hallgatta meg 1. sz. tanút részben a vádlott távollétében, mert - a tanú által előadottak és a tárgyalás közvetlensége alapján - megállapítható volt, hogy a tanú tart a vádlottnak a vallomására tett reakciójától, vagyis a vádlott tárgyalótermi jelenléte a tanút zavarta a vallomás megtételében [korábbi Be. 292. § (2) bekezdés], (BH2009. 102.). A törvényszék a tanú meghallgatását követően a távollétében felvett tanúvallomás-részt a vádlott előtt ismertette, így a vádlott jelenléti és észrevételi joga nem sérült az eljárásban (BH2007. 284.).

A törvényszék az ítéletben részletes indokát adta a védő által előterjesztett bizonyítási indítványok elutasításának, ezzel ez irányú törvényi kötelezettségét teljesítette (elsőfokú ítélet 9. oldal utolsó, 10. oldal első bekezdés), [Be. 285. § (3) bekezdés f) pont].

A védő az elsőfokú eljárásban kifogásolta, hogy az ügy elbírálása bíróság elé állítás keretében történik, amely miatt a védelmi jogokat is csorbulni látta.

Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság a következőkre kíván rámutatni.

A bíróság elé állítás, mint sajátos, elsődlegesen az eljárás gyors lefolyását szolgáló eljárási forma megválasztása az ügyész jogosultsága, illetve kötelezettsége [korábbi Be. 517. § (1) és (2) bekezdés; Be. 723-724. §]. Ezen eljárási formától a bíróság csak az eljárási törvényben meghatározott esetekben és közvetett módon térhet el, amennyiben az iratokat az ügyésznek visszaküldi és ennek eredményeként az eljárás az általános perjogi szabályok szerint folytatódik tovább [korábbi Be. 522. § (3) bekezdés 523. § (2) bekezdés]. A bíróság azonban nem küldheti vissza az iratokat az ügyésznek abból az okból, hogy álláspontja szerint a bíróság elé állítás konjunktív feltételei közül hiányzik az ügy megítélésének egyszerű volta, illetve a terhelt beismerése [korábbi Be. 517. § (1) bekezdés b) és d) pont], (4/2007 BK. és 2/2013 BK. vélemények, BH2015. 220.). Az iratok visszaküldésének a törvényben megállapított feltételei nem álltak fenn [korábbi Be. 522. § (3) bekezdés], az elsőfokú bíróságnak tehát az ügyész által kezdeményezett formában kellett lefolytatnia az eljárást.

A másodfokú bíróság egyetértett a védő azon véleményével, hogy az eljárás tárgyát képező ügy kevésbé egyszerű megítélésű és a terhelt beismerése sem teljes, mert az nem terjed ki a büntetőjogi felelősség elismerésére; és egyetértett az ügyészség indokaival is, mivel az eljárás soronkívüliség szabályain is túlmutató gyors lefolytatása a fiatalkorú terheltnek alapvető érdeke, melyet a bíróság elé állítás eljárási intézménye szolgál a leghatékonyabban.

A védő ez irányú érveivel szemben az eljárásban a védelemhez való jog megfelelően biztosítva volt. A szakértői véleményeket - közöttük a pszichológus szakértői véleményt is - a védő, a vádlott és a törvényes képviselő a fiatalkorú vádlott folytatólagos kihallgatása alkalmával, illetve az ezt követően megtartott iratismertetés során, 2018. április 4. napján megismerte; ezt bizonyítja, hogy ekkor a védő a pszichológus szakértői véleménnyel kapcsolatban konkrét kérdéseket és bizonyítási indítványt fogalmazott meg, melyet a nyomozóhatóság el is bírált (nyomozati iratok 313., 317. old.). A tárgyalás megtartására tehát a védelemre való megfelelő idejű felkészülés biztosítása mellett került sor [korábbi Be. 43. § (2) bekezdés c) pont, 50. § (3) bekezdés].

Az elsőfokú ítélet teljes körű felülbírálatára tekintettel a másodfokú bíróság vizsgálta az elsőfokú

ítélet megalapozottságát [Be. 590. § (2) és (10) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság ítélete túlnyomórészt megalapozott, ugyanakkor részben megalapozatlan is, mert a törvényszék a tényállást hiányosan állapította meg, a megállapított tényállás részben ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával és az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (2), a, c) és d) pont]. Utalni kíván a másodfokú bíróság arra, hogy ezek a megalapozatlansági okok az elsőfokú ítélet meghozatalakor hatályban volt eljárési törvény rendelkezései alapján is megállapíthatóak [korábbi Be. 351. § (2) bekezdés b), c) és d) pont].

A másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát kiküszöbölte, a tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette. A helyes tényállás az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma útján a nyilvános ülésen megállapítható volt [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont, 599. § (2) bekezdés a) pont].

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben írtakat a következők szerint pontosítja, illetve egészíti ki:

- Az ítélet 2. oldal 3. bekezdésének 2. mondata után - a környezettanulmány (nyomozati iratok. 329. old.) valamint a vádlott és törvényes képviselőjének a másodfokú nyilvános ülésen tett nyilatkozata alapján - a következő mondatot illeszti: "A fiatalkorú vádlott rendezett körülmények között él, családja támogatása mellett".

- Az ítélet 2. oldal utolsó bekezdésének 1. mondatát - a messenger üzenetek tartalma és az 1. sz. tanú vallomása alapján - a következők szerint helyesbíti:

- a "januárjában" szót, "február-március hónapban" szavakra cseréli;

- "osztálytársainak és" szavak után az "illetve más iskolatársának" szövegrészt illeszti;

- a „hogyan a közelmúltban a hírekben látott úgynevezett "floridai lövöldözéshez" hasonlóan" szövegrészt mellőzi; illetve

- "az ott tartózkodókat lelövi" szövegrészt "több személyt lelő" szövegrészre cseréli.

Ennek megfelelően a jelzett mondat a következő: "A vádlott 2018. február-március hónapban Facebook messengeren, illetőleg személyes beszélgetések alkalmával 2. sz. tanú, 1. sz. tanú osztálytársainak, illetve más iskolatársának és 3. sz. tanú ismerőseinek azt az üzenetet közvetítette, hogy a Budapest II. kerületi gimnáziumban több személyt lelő, majd ezt követően öngyilkosságot követ el."

- Az ítélet 2. oldalának utolsó bekezdésének első mondata után - 1. sz. tanú és 4. sz. tanúk vallomása alapján - a következő mondatot illeszti: "A 2018. február 14-én Floridában történt, több halálos áldozatot követelő, azonos módon elkövetett iskolai vérengzés után emberölési vágya felerősödött."

- az ítélet 3. oldal 2. és 3. bekezdése közé - részben a 7. oldal 2/2. bekezdése első két mondatában írt tartalmak tényállásba utalásával, részben a pszichológus szakértői vélemény alapján (nyomozati iratok 379. old.) - a következő bekezdés illeszti: "A vádlott értelmi képessége korának iskolázottságának megfelelő. Érzelmi-indulati élete döntően gátlás hangsúlyú, alkalmazkodási képessége az átlagostól elmaradt. Személyiségében jellegzetes diszharmonikus fejlődési minta jelenik meg, ami alkalmazkodó képességét nehezíti, ezért viselkedésében bizarr formák jelenhetnek meg. Személyiségfejlődésében jelenleg jelentős férfi szerep deficit, pszichoszexuális fejlődési zavar áll fenn, amelyet kompenzálni próbál; a tervezett cselekményével azt kívánta bizonyítani, hogy mások figyelmét felkeltő működési módra is képes".

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a helyesbített és kiegészített tényállás alapján bírálta felül. [Be. 593. § (3) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges mértékben lefolytatta.

Az így beszerzett bizonyítékokat az ítéletében részletesen és iratszerűen bemutatta.

A bizonyítékokat - ha szüksézáván is - egyenként és egymással összevetve értékelte.

Ezzel a megállapított tények vonatkozásában mérlegelési és indokolási kötelezettségének szükséges mértékben eleget tett, mert megismerhető volt, hogy döntését milyen bizonyítékokra alapította, azokat milyen szempontok mentén, milyen gondolkodási folyamat révén értékelte, és ennek eredményeként milyen következtetésre jutott (BH2012. 32.)

A törvényszék ítéletének az indokolásából egyértelműen kitűnik, hogy a megállapított tények azokon a közléseken alapulnak, amelyeket a vádlott szóban, vagy elektronikus úton, üzenet,- illetve képi formában osztálytársainak (2. sz. és 1. sz. tanúnak) és ismerősének (3. sz.) tanúnak közvetített.

Az elektronikus közlésekről készült másolatok okirati bizonyítékként rendelkezésre állnak, így tartalmuk egzakt módon, közvetlenül megismerhető volt az eljárásban.

A vádlott nem vitatta, hogy e tartalmak tőle származnak, erre alapította az elsőfokú bíróság a fiatalkorú vádlott ténybeli beismerésére vonatkozó megállapítását.

A vádlott és 3. sz. tanú között folyó releváns beszélgetések tartalmáról mindketten azonosan számoltak be, így ezekben elhangzottak is aggálymentesen megállapíthatók voltak.

A közvetített tartalmakat az elsőfokú bíróság ítéletében a bizonyítékok számbavétele és ismertetése körében - a közlés időpontjának és címzettjének pontos megjelölésével - részletesen bemutatta.

Ugyanakkor az ítélet tényállása a közlések kronológiáját nem tartalmazza, ami miatt az elsőfokú bíróság iratellenesen rögzítette a vádlott cselekményének az elkövetési időpontját, és félreérthetően rögzítette a "floridai lövöldözés" cselekményben betöltött szerepét.

Az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás többek között azt tartalmazza, hogy a vádlott a cselekményét „2018 januárjában” követte el, melyet a "közelmúltban a hírekben látott ún. floridai lövöldözéshez hasonlóan" tervezett végrehajtani.

A vádlott közléseit időrendi sorrendbe állítva az állapítható meg, hogy a vádlott szándéka a floridai iskolai vérengzés előtt alakult ki, szoros kapcsolatban öngyilkossági terveivel.

Internetes közleményekből megismerhető, így köztudomásúnak tekinthető tényként rögzíthető, hogy az egy 19 éves fiatal által Floridában löfegyverrel elkövetett, 17 halálos áldozatot követelő iskolai vérengzés 2018. február 14-én történt.

A vádlott már ezt megelőzően, 2018. február 12-e előtt felvetette egy - az eljárás során nem azonosított - iskolatársnőjének, hogy iskolatársai "mit szólnának hozzá, ha fegyverrel lövöldözne az iskolában" (1. sz. tanú vallomása: nyomozati iratok 128. old. 5. bekezdés).

A vádlott 2018. február 12-én küldte el azt - az ítélet tényállásában is rögzített - üzenetét 1. sz. tanúnak, amely szerint "most azon gondolkodom, hogy mi lenne, ha löfegyvert vinnék az iskolába" (elsőfokú ítélet 3. oldal 1. bekezdés). Amely felvetését így folytatta "és akkor fel tudok menni a ping-pong terembe és onnan tudok kiugrani" (nyomozati iratok 41. és 135. oldal).

Az elsőfokú bíróság által bemutatott bizonyítékok egyértelműen igazolják azt is, hogy az iskolai vérengzés híre a vádlottat felvillanyozta, ölési vágyát felerősítette. Erről adott számot 1. sz. tanú a vallomásában, melyet hallomástanúként a vádlott osztályfőnöke, 4. sz. tanú ugyancsak megerősített (4. sz. tanú: nyomozati irat 35. old., 1. sz. tanú: nyomozati irat 128. old.) Ugyancsak ezt igazolja a vádlott és 2. sz. tanú között 2018. március 9-én folyó messenger beszélgetésnek az a részlete is, amelyben e tanú a vádlott kérdésére közölte, hogy a vádlott a „Florida kapcsán” beszélt már neki ölési vágyáról (2. sz. tanú: nyomozati iratok. 27. és 129. old.).

A másodfokú bíróság véleménye szerint ezek a körülmények lényegesek a vádlotti védekezés, illetve a közlések tartalmi komolyságának a megítélésakor, ezért a bizonyítékok tartalmával összhangban álló, tényállásbeli rögzítésük is elengedhetetlen.

Emiatt korrigálta a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállását a fent rögzített módon, vagyis:

A beszélgetések és messenger üzenetek rekonstruálható időpontja alapján a tényállásban a cselekmény elkövetési időpontját február-március hónapra pontosította.

Az eljárásban nem azonosított iskolatárs megjelölésével szélesítette azoknak a személyeknek a körét, akiknek a vádlott emberölési gondolatairól beszélt.

A „floridai vérengzés” oki szerepét a kialakult szándékot megerősítő momentumként rögzítette.

Az iskolában tartózkodó személyek lelövését tartalmazó megfogalmazást, több személy lelövésére helyesbítette, hiszen a közvetített tartalmak szerint a fiatalok vádlott az iskolában tartózkodó nagyobb számú, de nem valamennyi személy lőfegyverrel való megöléséről beszélt az érintetteknek.

Az elsőfokú ítélet - elsődlegesen a más helyen rögzített tartalmak tényállásba utalásával - kiegészítést igényelt még a vádlott személyiségjegyeinek megjelölésére és családi környezetének a kedvezőségére nézve is, az előbbi a szándék megítélése, az utóbbi a jogkövetkezmények megválasztása során bír jelentőséggel.

Az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott bűnösségére és helyes a cselekmény emberölés előkészülete büntettként történő minősítése is.

A törvényszék a cselekmény minősítése kapcsán részletesen foglalkozott a bűncselekmény általános dogmatikai és a joggyakorlatban érvényesülő elveivel és azok konkrét cselekményre való alkalmazandóságával (elsőfokú ítélet 8. oldal).

Tekintettel arra, hogy a védelmi fellebbezések a bűncselekmény megállapíthatóságát vitatták, a fenti kérdést - az elsőfokú bíróság által írtakkal egyetértve - a másodfokú bíróság is részletezi.

Az előkészület a szándékos bűncselekménynek az a szakasza, amikor a már kialakult bűncselekmény megvalósításra irányuló célzat és annak realizálását célzó magatartás a külvilágban is megjelenik, ugyanakkor az így kifejtett cselekmény még nem illeszkedik a megvalósítani kívánt cselekmény törvényi tényállásába (BH2006. 72., EBH2007. 1583.).

Az előkészület veszélyezteti a védett jogi tárgyat, a veszély azonban távoli.

Az előkészületi bűncselekmény üldözése kivételes, csak a legsúlyosabb bűncselekményekre korlátozódik a büntető törvényben meghatározott esetekben.

Az előkészületi bűncselekmény tényállásszerűsége - ide nem értve a sui generis módon szabályozott eseteket - az általános, és különös részi tényállás együttes, törvényben írt összefüggésének az elemzésével vizsgálható. Az általános részében írt elkövetési magatartások a különös részben meghatározott bűncselekménnyel a célzott eredmény viszonyában állnak.

Az előkészület általános részben meghatározott elkövetési magatartásai tettekben (az elkövetéshez szükséges, vagy azt könnyítő feltételek biztosítása), vagy gondolatközlésben (felhívás, ajánlkozás, vállalkozás, illetve a közös elkövetésben való megállapodás) nyilvánulhatnak meg.

Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy az elkövetési magatartásnak komolynak és konkrétak kell lennie (BH1975. 154.) Eltérő azonban annak az értékelése, hogy az elkövetési magatartásnak közvetlennek - „a bűncselekmény elkövetését közvetlenül, további akaratlagos magatartás nélkül is lehetővé tevőnek” - kell-e lennie (BH2016. 75., BH2006. 40., BH1999. 52.), vagy elégséges annak közvetett - „a célzott bűncselekmény elkövetésének a feltételeit akár közvetetten is elősegítő” - jellege is (BH2015. 322.). A másodfokú bíróság az utóbbi álláspontot tartja helyesnek. A

„közvetlen” fogalom meghatározása jelen esetben tautologikus és nem harmonizál a joggyakorlatban más helyen alkalmazott „közvetlen”-ség normatív fogalommal (pl. közvetlen veszély) így elvártsága jogalkalmazási bizonytalansághoz vezethet. Ezen túlmenően a komoly és konkrét elkövetési magatartással szemben támasztott követelmény kellően biztosítja, hogy valóban a magas társadalomra veszélyességű elkövetési magatartások kerüljenek a büntetőjogi felelősség megállapításának körébe.

Az elkövetési magatartások közül a különös részi tényállásban írt cselekmény elkövetésére történő vállalkozás, egyoldalú gondolatközlésben megnyilvánuló elkövetési magatartás.

A joggyakorlatban is tükröződő általános jogirodalmi felfogás szerint, a vállalkozás, a törvényi tényállás megvalósítására irányuló felhívás (megbízás) elfogadása (Büntetőjog I. a 2012. évi C. törvény alapján 313. old. Hvgorac 2012.; BH2000. 333., BH2008. 139.).

A joggyakorlati felfogás ugyanakkor magában foglalja a szándék nyomatékosított, illetve hangsúlyozott, transzparens módon történő kinyilvánítását is (BH2016. 61.). A másodfokú bíróság álláspontja szerint e joggyakorlati értelmezés a társadalomra kiemelkedően veszélyes magatartások új formájának az elterjedése miatt indokolt. Az elmúlt idők nemzetközi és hazai tapasztalatai ugyanis azt igazolják, hogy - a részben vagy egészben figyelemfelhívás motiváltságú - igen jelentős súlyú, jellemzően emberélet kioltására (is) irányuló bűncselekmények elkövetésének előzményeként a szándék meghirdetése, transzparens kinyilvánítása, a cselekmény kiemelkedő tetteként történő értékelése is megtörténik (BH2015. 322. és BH2016. 294. [61]) szám alatt közzétett jogesetek).

A gondolatközlés szabadsága nem korlátlan, más alkotmányos érték védelme érdekében korlátozható, ezt a verbálisan elkövetett bűncselekmények léte önmagában bizonyítja. Az e vonatkozásban előterjesztett védői érvelés nem foghat helyt, mivel aki élet elleni bűncselekmény elkövetésére irányuló vállalkozását közli, az nem pusztán „gondolatot közöl”, „véleményt nyilvánít”, hanem büntethető módon ölni készül.

Jelen esetben a vádlott szándéka több ember életének kioltására irányult, amely cselekmény az emberölés büntettének tényállásához kapcsolódott [Btk. 160. § (1) bekezdés].

A fiatakorú vádlott emberölésre irányuló vágyának közlése önmagában nem indította meg azt az okfolyamatot, amely bármely személy életének a kioltásához vezethet, így magatartása nem lépett a nyitott törvényi tényállás keretei közé; ugyanakkor az elkövetői szándék határozottan és jól érzékelhető módon megjelent a külvilágban, amely által elérte az emberölés előkészületének törvénybe iktatását szükségessé tevő társadalomra veszélyességi szintet.

Az akarat több személynek történő, hosszabb időn keresztül tartó, többszöri kinyilvánítása, a cselekmény vállalásának a kinyilvánítását jelenti, amely révén a vállalkozás elkövetési magatartása valósul meg. A másodfokú bíróság e tekintetben maradéktalanul egyetértett a törvényszék jogi indokaival (elsőfokú ítélet 8. oldal 6., 7. bekezdés).

Az ezzel ellentétes védői érvelést nem osztotta.

Az elkövetési magatartás konkrét volt; a fiatakorú vádlott vállalásában a cselekmény elkövetésének helyét, az emberöléssel célba vett személyek körét és elkövetési módját - a gimnáziumot, a cselekménye elkövetése idején ott tartózkodó egyes személyeket és a lőfegyver használatát - meghatározta.

A vádlottnak az élet elleni cselekményre irányuló szándéka komoly volt.

E vonatkozásban indokoltan vetette el az elsőfokú bíróság azt a vádlotti védekezést és védői érvelést, hogy a vádlott a kijelentéseit viccnek szánta, a közléseiben megfogalmazott szándéka nem volt komoly.

A törvényszék is rámutatott arra a lényeges körülményre, hogy a vádlott közléseit az arról közvetlen vagy közvetett módon tudomást szerző személyek komolyan vették vagyis a kommunikáció módja ezt közvetítette. Ugyancsak a szándék komolyságát igazoló körülmény az emberölésre is irányuló kijelentés több személynek többszöri, visszatérő közlése, annak ilyen tárgyú videóval, illetve képi tartalommal történő megerősítése és a szándéknak az öngyilkossági tervével történő összekapcsolása (elsőfokú ítélet 7. oldal 6. bekezdés és 8. oldal 4. bekezdés). Ezen érvekkel a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett.

A szándék komolysága tekintetében az ítélőtábla a maga részéről is hangsúlyozni kívánja azt, hogy a fiatalkorú vádlott öngyilkosságra vonatkozó kijelentéseit pszichológus és pszichiáter szakemberek komolyan vették, emiatt kórházi felvétele és gyógyszeres kezelése volt szükséges; az iskolai mészárlás a fiatalkorú vádlott terveiben szorosan kapcsolódott öngyilkossági gondolataihoz - annak mintegy elkövetési módja is volt - így az öngyilkosságra vonatkozó gondolatok komolysága kiterjedt annak megvalósítási módjára is.

A kijelentések komolyságát bizonyítja, hogy a cselekmény szoros összefüggésben áll a fiatalkorú vádlott aktuális személyiségjegyeivel. Egyrészt azzal, hogy a bizarr viselkedésekkel próbálta felhívni magára a figyelmet és egy általa ideálisnak elképzelt férfi szerepet kívánt demonstrálni, amely viselkedésmódokba a hangoztatott öngyilkosság és annak tömeggyilkossággal egybekötött tervezett módja teljes mértékben beleillik. Utalni kíván a másodfokú bíróság arra, hogy 1. sz. tanúval 2018. február 11-én folytatott messenger üzenetváltásban az öngyilkossági cselekményét "heroikus" "végrehajtható" cselekedetként jelölte meg (nyomozati iratok 137. oldal), a tett felértékelése cáfolja annak viccnek szánt jellegét.

A célzat komolyságát igazolja a fiatalkorú vádlottnak az - az elsőfokú ítélet tényállásában is rögzített - kijelentése, hogy 2. sz. tanúnak azért nem kívánta megnevezni azt a személyt, aki elképzelése szerint mind az öngyilkosságában, mint az iskolai vérengzés végrehajtásában társa lehetne, mert fél, hogy barátja megghiúsítja tervét („meglékeli a tervet”), ekkor arra is hivatkozott, hogy "felkészült" az elkövetésre (nyomozati iratok 35., 37. oldal).

Szemben a védői érveléssel, a másodfokú bíróság álláspontja szerint az érzelmi-ikonok használata nem ad egyértelmű eligazítást az ahhoz személyesen fűzött jelentéstartamról. A használt ikonok a kommunikációban nem bírnak általánosan elfogadott egyértelmű jelentéstartalommal, alkalmazásuk széles körű egyéni variációt mutat, ezért a vádlott közléseiben szereplő ikonok jellege nem alkalmas a szándék komolyságának bizonyítására.

A cselekmény jogellenességét vitató védelmi érvekkel a másodfokú bíróság nem értet egyet.

Az elsőfokú bíróság törvényesen állapította meg a vádlott bűnösségét emberölés előkészületének büntetében [Btk. 160. § (3) bekezdés].

Tévedett az elsőfokú bíróság a cselekmény rendbeliségének a meghatározásánál.

Az 5/1999. Büntető jogegységi határozat a bíróságokra kötelező erővel rendelkezik az előkészületi cselekmények egy,- vagy több rendbeli cselekménnyé minősítésének és az emberölés előkészülete büntetetének többrendbeli minősítésének a feltételeiről. A jogegységi határozat rögzíti, hogy „az emberölés előkészületének büntette (...) többrendbeli, ha az előkészület több ember megölésére irányul”. (Jogegységi határozat 5. b. pont).

Jelen esetben az állapítható meg, hogy a fiatalkorú vádlott egynél több személy megölését tervezte, a személyek száma ugyan konkrétan nem határozható meg, bizonyos azonban, hogy a megölni tervezettek száma a 2 főt eléri.

Ezért a fiatalkorú vádlott terhére megállapított bűncselekményt az ítélőtábla 2 rendbelinek minősítette. Azonos tartalommal rendelkezett a bíróság a BH2015. 322. szám alatt közzétett

jogesetben.

Egyetértett a másodfokú bíróság azzal is, hogy az elsőfokú bíróság a vádlottal szemben próbára bocsátást alkalmazott.

Fiatalkorú terhelttel szemben a büntetés vagy intézkedés megválasztásakor a fiatalkorú védelmét és nevelését kell szem előtt tartani, vele szemben büntetést akkor lehet kiszabni, ha az intézkedés alkalmazása nem célravezető [Btk. 106. § (1), (2) bekezdés].

Az intézkedés, így a próbára bocsátás is ugyanazt a célt szolgálja, mint a büntetés, ezt a célt azonban nem közvetlen hátránnyal, hanem annak kilátásba helyezésével szolgálja úgy, hogy a hátrány elmaradását - adott esetben - magatartási szabályok megtartásától is függővé teszi. A próbára bocsátás akkor alkalmazható, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja intézkedés alkalmazásával is elérhető, vagyis megállapítható, hogy az egyéni megelőzés az elkövető társadalmi beilleszkedésének elsődleges biztosítása mellett - nem kerül ellentétbe az általános megelőzés követelményével. Az egyéni prevenció elsődlegesen a kedvező személyi körülmények esetén biztosított. Az alkalmazás kérdésében történő döntéskor a súlyosító és enyhítő körülményeket és értékelni kell. (56/2007 BK vélemény).

Az elsőfokú bíróság a súlyosító és enyhítő körülményeket megfelelően számba vette, azok kisebb korrekciója azonban a 56. BK. vélemény alapján szükséges volt.

További enyhítő körülmény, hogy a fiatalkorú vádlott személyiségében megnyilvánuló elmeműködésének sajátossága a bűncselekmény elkövetését megkönnyíthette (II.4. pont).

Ugyancsak enyhítő körülmény, hogy az előkészületi cselekmény a célzott eredmény konkrét, de igen távoli veszélyét valósította meg. (III. 1. pont).

Az enyhítő körülményként megjelölt ténybeli beismerést a másodfokú bíróság mellőzi, mivel ilyenek csak a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomás tekinthető (II. 11. pont).

Súlyosító körülmény ugyanakkor a vádlott cselekményének az a következménye, hogy iskolatársaiban és tanáraiban is komoly félelmet keltett, környezetének nyugalma jelentősen megzavarta (III.3. pont).

A súlyosító, illetve enyhítő körülmények pontosítása nem érinti a próbára bocsátás alkalmazandóságát a fiatalkorú vádlottal szemben [Btk. 116. § (1) bekezdés].

Az egyéni prevenciót a rendezett családi körülmények között élő, eredményesen gyógykezelt vádlott esetében a törvény értelmében kötelező pártfogó felügyelet alkalmazása [Btk. 119. § (1) bekezdés b) pont] megfelelően biztosítja.

Az alkalmazott jogkövetkezmény súlyosítására, intézkedés alkalmazása helyett büntetés kiszabására a másodfokú bíróság nem látott indokot, e körben az ügyész jogorvoslati indítványát nem fogadta el.

A pártfogó felügyelet körében a törvény erejénél fogva általánosan érvényesülő magatartási szabályok mellett [Btk. 71. § (1) bekezdés] az elsőfokú bíróság külön magatartási szabályként írta elő, hogy a fiatalkorú vádlott önismereti tréningben köteles részt venni.

Ez utóbbi alapjául a Btk. 71. §. (3) bekezdését jelölte meg, alappal feltehetően a bűncselekmény azon jellege alapján, hogy az elkövetés összefüggésbe hozható a fiatalkorú vádlott személyiségjegyeivel, amely jegyek korrekciójára, illetve az újabb elkövetés megelőzésre törekedett.

Az elsőfokú bíróság szándékát a kórháznak a vádlotról 2018. március 9-én készült zárójelentése alapohatja meg, amely szerint a terhelt szociális fejlődésének biztosítása érdekében többek között javasolt "pszichoterápiás keretek között megvalósítható önismereti munka kezdése" (nyomozati iratok 300. oldal). Az orvosi javaslat tehát hangsúlyozza a pszichoterápiás keretek szükségességét,

és kitűnik belőle az is, hogy a terápia megkezdése zárójelentés kiállításának időpontjában volt javasolt kezelési mód.

Pszichoterápiát az ilyen eljárások végzésére képesítéssel rendelkező szakorvos vagy klinikai szakpszichológus végezhet önállóan; pszichoterápia csak a beteg és a terapeuta teljes önkéntességén alapulhat; megkezdése előtt orvosi vizsgálat szükséges [1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 103. § (1), (3) és (4) bekezdés]. Ebből kitűnően a pszichoterápiás keretek között végzett önismereti tréning, gyógykezelésnek minősül.

Olyan magatartási szabály, amely gyógykezelésnek minősül, csak a pártfogolt terhelt beleegyezésével írható elő [Btk. 71. § (2) bekezdés h) pont]. Az anyagi jogi szabály összhangban áll az egészségügyről szóló törvényben írtakkal [Eütv. 15. §. (1) (2) bekezdés].

Jelen ügyben a vádlotti beleegyezés az elsőfokú eljárásban nem állt rendelkezésre, így ennek a külön a magatartási szabály előírásának nem álltak fenn a feltételei.

Ezen túlmenően figyelembe kell venni azt is, hogy a fiatalkorú vádlott gyógykezelése megkezdődött, annak szükséges és mindenkor állapothoz igazodó elemeit a terápiát folytató szakembereknek kell meghatározni, nem a bíróságnak.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint ezért jelen esetben nem is indokolt az ilyen irányú magatartási szabály meghatározása. E körülmények miatt a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet vonatkozó rendelkezést mellőzte.

Az eljárásban jelentős bűnügyi költség merült fel.

A bűnügyi költség megfizetésére fő szabály szerint a vádlott köteles [korábbi Be. 338. §. (1) bekezdés, Be. 574. §. (1) bekezdés].

A vádlott azonban önálló keresettel nem rendelkezik, a bűnügyi költség kifizetése szüleit terheli. Ez a teher nem áll arányban a cselekmény súlyával.

Az informatikus szakértői vélemény bizonyítékként nem képezte közvetlen alapját a bíróság ítéletének, az ezzel kapcsolatban felmerülő költség viselése alól a másodfokú bíróság mentesítette a fiatalkorú vádlottat [Be. 574. § (5) bekezdés].

Az elsőfokú ítélet rendelkező része néhány pontatlanságot tartalmazott, a házi őrizet időpontjának a megjelölése, a bűnjelek kezelésének a helye és megjelölése tekintetében, melyet a másodfokú bíróság korrigált.

A másodfokú bíróság nyilvános ülés keretében az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben írtak körében megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta [Be. 599. §. 606. §. (1) bekezdés Be. 605. § (1) bekezdés].

Budapest, 2018. szeptember 4. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fülöp Ágnes Katalin s.k.
előadó bíró

Dr. Sárecz Szabina Martina s.k.
bíró

A Fővárosi Törvényszék 10.Fk.376/2018/2. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 16.Fkf.176/2018/13. számú ítéletében írt változtatással 2018. év szeptember hó 4. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2018. év szeptember hó 4. napján

. Ujvári Ákos s.k.

A kiadmány hitelül:
tisztviselő

a tanács elnöke